

...

VAKCINA NUO TYMŲ, EPIDEMINIO PAROTITO IR RAUDONUKĖS (MMR)

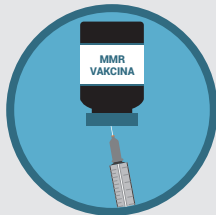
ATMINTINĖ GYDYTOJAMS

JUMS REIKIA ŽINOTI

...

AR JŪS NAUDOJATĖS VEIKSMINGOMIS APSAUGOS NUO TYMŲ,
EPIDEMINIO PAROTITO IR RAUDONUKĖS PRIEMONĖMIS?

SUŽINOKITĖ! PASISKIEPYKITE! APSISAUGOKITE!

ATMINKITE

- Kol 7-ajame dešimtmetyje nebuvo pradėti skiepyti gyventojai nuo tymų, pasaulyje tymais sirgdavo šimtai tūkstančių vaikų kasmet.
- Tymai labai užkrečiama liga, neįtikėtina lengvai perduodama nuo žmogaus žmogui; jie plinta oro lašeliniu būdu.
- Dauguma vyresnio amžiaus suaugusiųjų turi imunitetą prieš tymus, nes persirgo jais vaikystėje.
- Suaugusieji turi imunitetą prieš tymus, epideminį parotitą ir raudonukę, jei yra paskiepyti 2-omis MMR vakcinomis dozėmis arba yra persirgę tymais arba serologiniais kraujo tyrimais patvirtintas specifinis imunitetas prieš tymus, epideminį parotitą ir raudonukę.
- Visoms vaisingo amžiaus moterims reikėtų žinoti, ar jos turi imunitetą prieš raudonukę.

KADA IR KAIP GALIMA PASISKIEPYTI MMR VAKCINA?

MMR vakcina skiepijama injekcija į raumenis ar po oda, įskiepijant dvi vakcinų dozes, tarp kurių negali būti trumpesnė nei 4 savaičių pertrauka.

**MMR
VAKCINA**

Jei praityje buvote skiepytas bent viena vakcinų doze (12 mėnesių ar vyresniame amžiuje), kita vakcinų dozė gali būti įskiepiyta bet kuriuo metu, jei nuo pirmosios dozės praėjo daugiau nei keturios savaitės .

MMR vakcinų sudėtyje yra gyvų susilpnintų tymų, epideminio parotito ir raudonukės virusų.

**MMR
VAKCINA**

KAM REKOMENDUOJAMA SKIEPYTIS MMR VAKCINA?

SVEIKATOS PRIEŽIŪROS DARBUOTOJAI

Išskaitant palaikomojo gydymo personalą ir savanorius, kurie neturi specifinio imuniteto prieš tymus, epideminį parotitą, raudonukę ir turintys sąlytį su pacientais, turėtų būti paskiepyti dviem MMR vakcinų dozėmis.

SVEIKATOS PRIEŽIŪROS DARBUOTOJAI, NETURINTYS SPECIFINIO IMUNITETO

- prieš tymus, epideminį parotitą ar raudonukę ir turėję sąlytį su sergančiais viena iš šių ligų pacientų, gali būti paskiepyti MMR vakcina per 72 valandas po kontakto, kad būtų išvengta ligos ar palengvinta jos eiga.
- Žmonėms su imunodeficitinėmis būklėmis (dėl ligos ar vaistų vartojimo), turintiems didelę komplikacijų riziką, taip pat gali būti svarstomas intraveninio imunoglobulino (IVIG), kurio sudėtyje yra antikūnų prieš tymus, naudojimas, kad apsaugotų nuo ligos.
- Nėščiosios neskiepijamos MMR vakcina.

MMR VAKCINOS EFEKTYVUMAS

Po 1-os MMR vakcinės dozės
(12 mėnesių ar vyresniame amžiuje):

95% paskiepytųjų įgyja imunitetą prieš
tymus;

80% paskiepytųjų įgyja imunitetą prieš
epideminį parotitą;

90% paskiepytųjų įgyja imunitetą prieš
raudonukę.

Po 2-ų MMR vakcinės dozių
(skiepijant turi būti bent 4 savaičių pertrauka):

99,7% paskiepytųjų įgyja imunitetą prieš
tymus; tačiau laikui bėgant iki 5%
paskiepytųjų žmonių imunitetas gali išblėsti;

80-95% paskiepytųjų įgyja imunitetą prieš
epideminį parotitą.

TRUMPAI APIE TYMUS, PAROTITĄ, RAUDONUKĘ

Sumažėjus MMR vakcinacijos apimtims, ES šalyse susidarė imlių gyventojų grupės ir pastaraisiais metais kilo šių trijų ligų protrūčiai:

.....

Skiepijimų nuo tymų įdiegimas 7-ajame dešimtmetyje leido daugiau nei 99% sumažinti ligos atvejų skaičių. Pastaruoju metu stebėtas ryškus tymų sergamumo padidėjimas, protrūčiai ES šalyse, dažniau žiemos - pavasario laikotarpiu; daugiausiai tymų atvejų buvo registruota 2011 metais (virš 30 tūkst. susirgimų).

.....

Epideminis parotitas vis dar dažnas ES šalyse, per 2001-2008 m. laikotarpį užregistruota beveik 950 tūkst. ligos atvejų.

.....

Sergamumas raudonuke ES šalyse buvo didžiausias 2008 metais, bet šia liga sergama kasmet. Didžiausias protrūkis užfiksuotas Lenkijoje 2013 metais.

TYMAI

SIMPTOMAI

Tymus sukelia RNR virusas ir dažniausiai liga pasireiškia kosuliu, sloga, konjunktyvitu, karščiavimu. Kopliko dėmės pasirodo skruostų gleivinėje 1-2 dienos prieš išbėrimą. Makulopapulinis išbėrimas pasirodo po 2-4 dienų prodrominio periodo ir plinta nuo veido į kitas kūno vietas. Išbėrimas susilieja, paspaudus pabaļa. Mirštamumas dažnesnis tarp mažų vaikų, prastai maitinamų ir imunodeficinės būklės pacientų. Suaugusiems dažniau pasireiškia komplikacijos.

GYDYMAS

Nėra specifinio tymų gydymo, taikomas simptominis gydymas antipiretikais ir skysčiais.

EPIDEMINIS PAROTITAS (KIAULYTĖ)

SIMPTOMAI

Epideminį parotitą sukelia RNR virusas, pasireiškia karščiavimu, galvos raumenų skausmu, anoreksija ir seilių liaukų (dažniausiai paausinių) patinimu. Iki 20-30% atvejų yra besimptomės ligos formos, tačiau iki 10% pacientų pasireiškia virusinis meningitas.

GYDYMAS

Nėra specifinio epideminio parotito gydymo, taikomas tik simptominis gydymas.

RAUDONUKĖ (VOKIŠKI TYMAI)

SIMPTOMAI

Raudonukę sukelia RNR virusas, liga pasireiškia makulopapuliniu išbėrimu, limfadenopatija, trumpalaikiu artritu (dažnesnis moterims), viršutinių kvėpavimo takų infekcijomis. Iki 20-50% ligos atvejų – besimptomės formos.

Raudonukės infekcija turi neigiamų pasekmių nėštumo metu: pirmajame trimestre gali sukelti vaisiaus žūtį, sukelti sunkius apsigimimus, dar vadinamus įgimtu raudonukės sindromu.

GYDYMAS

Nėra specifinio raudonukės gydymo, taikomas tik simptominis gydymas.

TYMAI

- 1-3/1 000 tymų atvejų gali baigtis mirtimi (dažniausia miršta imunodeficitinės būklės asmenys, ikimokyklinio amžiaus ar blogai maitinami vaikai)
- Vidurinės ausies uždegimas (7-9%)
- Pneumonija (plaučių uždegimas (1-6%)
- Viduriavimas (8%)
- Poinfekcinis encefalitas (galvos smegenų uždegimas (1/1 000-2 000 atvejų).
- Poūmis sklerozuojantis panencefalitas (PSPE), 7-10 metais po ligos, 1/100 tūkst. atvejų)
- Didesnė komplikacijų rizika suaugusiems

EPIDEMINIS PAROTITAS

- Sėklidžių uždegimas (25% atvejų po lytinio subrendimo)
- Kiaušidžių uždegimas (5% kiaušidžių uždegimų po lytinio subrendimo)
- Kasos uždegimas (4%)
- Aseptinis meningitas (<1-15%)
- Encefalitas (0,02-0,03%)
- Klausos nervo uždegimas ir klausos praradimas, dažniausiai laikinas (4%)
- Lengvi inkstų veiklos sutrikimai (30-60%)
- Pakitimai elektrokardiogramoje (5-15%)
- Didesnė komplikacijų rizika suaugusiems

RAUDONUKĖ (VOKIŠKI TYMAI)

- Sąnarių skausmas ir uždegimas
- Encefalitas (1/6 000 atvejų)
- Trombocitų skaičiaus kraujyje sumažėjimas (dalyvauja kraujo krešėjime, 1/3 000 atvejų)
- Labai pavojinga – dėl galimo įgimto raudonukės sindromo

Lengvi

(dažni)

Paprastai pasireiškia per 6-14 dienų po vakcinacijos

- Karščiavimas (1 iš 6 paskiepytų)
- Lengvas bėrimas (5%)
- Limfinių mazgų patinimas (1 iš 75 paskiepytų)

Vidutiniai

- Traukuliai sukelti karščiavimo (1 iš 3 000 paskiepytų vaikų)
- Laikinas sąnarių skausmas (25%) ar sustingimas (10% - dažniausia smulkių periferinių sąnarių, būdingesnis paaugliams ir moterims 7-21 dieną po vakcinacijos)
- Laikinas trombocitų skaičiaus kraujyje sumažėjimas (1 iš 30 000 paskiepytų)

Sunkus

(retas ir labai retas)

- Sunkios alerginės reakcijos – tai gali pasireikšti nuo bet kurios vakcinės (< 1/1 000 000 milijonų paskiepytų)

*Detali informacija apie galimus nepageidaujamus reiškinius pateikiama vakcinės informaciniame lapelyje ir specialiosiose produkto charakteristikose

KUR GALIMA RASTI DAUGIAU INFORMACIJOS?

1. Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centro informacija. Prieiga per internetą: <http://www.ulac.lt/lt/uzkirsk-kecia.-apsaugok.-vakcinuok>
2. www.who.int
3. www.cdc.gov
4. www.vaccines.gov
5. www.vaccineinformation.org
6. www.ncirs.edu.au
7. Immunization Action Coalition (IAC): www.immunize.org/

Co-funded by
the Health Programme
of the European Union